

Valstybių narių teisė - Slovakija

Den här sidan har maskinöversatts och kvaliteten kan inte garanteras.

Šiame puslapyje pateikiama informacija apie teisinę sistemą Slovakijoje.

Informacija apie Slovakijos teisinę tvarką pateikiama [Europos teisminiame tinkle: Civilinės teisės įstatymas](#).

Teisės šaltiniai

Įvairių rūšių teisinių priemonių aprašas

Terminas „teisės šaltiniai“ vartojamas trimis reikšmėmis:

1. teisės šaltiniai materialiaja prasme – materialiniai teisės šaltiniai;
2. teisės šaltiniai epistemologė – teisės žinių šaltiniai;
3. oficialios teisinės formos teisės šaltiniai – oficialūs teisės šaltiniai.

Atsižvelgiant į teisinės nuostatos ir privalomą formą, kuria jie išreiškiami, tradiciškai išskiriami keturi teisės šaltinių tipai:

- teisinis paprotys;
- precedentas (teismų praktika);
- norminiai teisės aktai;
- normatyvinės sutartys;
- bendrieji teisiniai principai;
- sveika nuovoka,
- šiuolaikinės knygos, teisinė literatūra ir ekspertų ataskaitos;
- tarptautinės sutartis, jei jos tinkamai įtrauktos į Slovakijos Respublikos teisinę sistemą.

Teisės normų hierarchija

Vienas pagrindinių Slovakijos teisinės sistemos principų yra normų hierarchija. Teisėtumo požiūriu labai svarbu suprasti jos tinkamą vietą teisėkūros praktikoje ir jos įgyvendinimą. Tačiau normų hierarchija nėra paprasčiausias logiškos viršenybės ar subordinacijos klausimas. Hierarchija yra susijusi su visa **teisėtios institucijos** problema. Jame taip pat yra kategoriškas reikalavimas, kad teisinę nuostatą galėtų nustatyti tik įgaliota institucija pagal aktą, neperžengdamas to teisės akto ribų ir savo teisėkūros įgaliojimų.

Teisinės nuostatos skirstomos pagal vadinamąją teisinę galią. Teisinė **galia** — tai teisinių nuostatų savybės, pagal kurias viena nuostata yra pavaldi kitai (t. y. nuostata dėl didesnės teisinės galios) arba kai atidėjinytis atsiranda dėl didesnės teisinės galios. Esant padėčiai, kai teisinės nuostatos skiriasi nuo teisinės galios, silpnesnė nuostata negali prieštarauti stipresnei nuostatai, o stipresnė nuostata gali būti viršesnė už silpnesnę.

Pagal teisinės galios laipsnį teisės aktus galima organizuoti taip:

Pirminė teisė (teisės aktai)

- konstituciniai įstatymai (visada pirminiai)
- įstatymai (pirminiai arba parengti pagal konstitucinius įstatymus).

Antrinė teisė (pagal svarbą eina po įstatymų)

- Valdžios sektoriaus taisyklės – visada antrinės
- centrinės valdžios įstaigų priimtos teisės nuostatos – visada antrinės;
- vietos valdžios įstaigų priimtos teisės nuostatos – pirminės arba antrinės;
- išimtinai ne valdžios įstaigų priimtos teisės nuostatos – visada antrinės.

Šioje teisės nuostatų sistemoje, kai konkretus įstatymas yra viršesnis, kitos teisės nuostatos turi būti rengiamos atsižvelgiant į jį, būti su juo suderinamos ir jam neprieštarauti. Praktiškai tai reiškia, kad jeigu žemesnio hierarchinio rango teisės nuostata prieštarauja aukštesnio rango nuostatai, reikia vadovautis aukštesnio rango nuostata.

Institucinė struktūra

Už teisės normų priėmimą atsakingos institucijos

Toliau išvardytos institucijos turi įgaliojimus priimti teisės aktus (statutinius organus):

- Slovakijos Respublikos Nacionalinė Taryba – Konstitucija, konstituciniai aktai, įstatymai, tarptautinės sutartys, didesnės nei įstatymai, tarptautinės sutartys ir įstatymo galia
- Slovakijos Respublikos Vyriausybė – vyriausybės teisės aktai
- Ministerijos ir kitos centrinės valdžios įstaigos – dekretai, pareiškimai ir priemonės
- Savivaldybių ir miestų valdžios institucijos.
- Savivaldybių ir miestų valdžios institucijos ir vietos valdžios institucijos. bendrojo taikymo taisyklės

Priėmimo procesas

Teisėkūros proceso etapai:

- įstatymo projektas. teisės aktų inicijavimas
- įstatymo projekto svarstymas
- balsavimas (sprendimas dėl įstatymo projekto)
- patvirtintos sąskaitos pasirašymas
- teisės akto paskelbimas (paskelbimas)

Sprendimų priėmimo procesas

Teisėkūros procesas

Įstatymo projektas. teisės aktų inicijavimas

Acto Nr. 460/1992 Coll 87 straipsnio 1 dalis. Slovakijos Respublikos Konstitucija) gali būti pateikta:

- Slovakijos Respublikos Nacionalinės Tarybos komitetai
- Slovakijos Respublikos Nacionalinės Tarybos nariai.
- Slovakijos Respublikos Vyriausybė

Pateiktos sąskaitos yra šio straipsnio dalis su aiškinamuoju memorandumu.

Įstatymo projekto svarstymas

Pagal Slovakijos Respublikos Nacionalinės Tarybos darbo tvarkos taisykles (Įstatymas Nr. 350/1996) už sąskaitas atsiskaitoma per tris kartus.

1. Bendra diskusija vyksta **per pirmąjį svarstymą** dėl **siūlomoms teisės esmės ar koncepcijos**. Pateikti pakeitimų šiame svarstyme neįmanoma.
2. **Antrojo svarstymo metu** pranešimą aptaria nacionalinis (-iai) Tarybos komitetas (-ai), kuriam (-iems) jis skirtas. Kiekvienas įstatymo projektas turi būti perduotas Konstituciniam komitetui, visų pirma dėl jo **suderinamumo su Slovakijos Konstitucija**, konstituciniais teisės aktais, Slovakijos Respublikai privalomomis tarptautinėmis sutartimis, įstatymais ir Europos Sąjungos

teise. Po to gali būti pateikti pakeitimai ir papildymai, dėl kurių balsuojama po to, kai komitete bus baigtos diskusijos. Dėl šios priežasties prieš svarstant įstatymą nacionalinėje taryboje, reikia sujungti įvairias pozicijas. Jei **atsakingas komitetas pagal specialią rezoliuciją patvirtina bendrą komitetų pranešimą**, šis įstatymo projektas bus perduotas Slovakijos Respublikos Nacionalinei Tarybai. Tai yra Slovakijos Respublikos nacionalinės tarybos diskusijų dėl pasiūlymo per antrąjį svarstymą pagrindas.

3. **Trečiasis svarstymas** apsiriboja tomis įstatymo projekto nuostatomis, kurių pakeitimai ar papildymai patvirtinti per antrąjį svarstymą. Per trečiąjį svarstymą dėl pakeitimų, kuriuos gali atlikti tik parlamento nariai, galima ištaisyti teisės aktų rengimo klaidas ir gramatiką bei rašybos klaidas. Pakeitimus, kuriais siekiama pašalinti kitas klaidas, turi pateikti ne mažiau kaip 30 Nacionalinės Rados nariai. Kai jos svarstomos, dėl jų balsuojama dėl viso įstatymo projekto.

Balsavimas (sprendimas dėl įstatymo projekto)

Kad teisės aktas būtų priimtas, **dėl jo turi balsuoti ne mažiau kaip pusė dalyvaujančių narių**.

Konstitucija gali būti iš dalies pakeista, o atskiri straipsniai panaikinti tik tuo atveju, jei jie priimami kvalifikuota balsų dauguma, t. y. trimis penktadaliais visų Nacionalinės Tarybos narių (t. y. 3/5, t. y. 150).

Nacionalinė taryba yra nešališka, jei dalyvauja ne mažiau kaip pusė jos narių.

Priimto įstatymo projekto pasirašymas

Priimtą sąskaitą pasirašo:

- Slovakijos Respublikos Prezidentas
- nacionalinės tarybos pirmininkas
- ministras pirmininkas

Šis procedūros etapas apima patvirtintos sąskaitos turinio, procesinio teisingumo ir galutinės formos tikrinimą. Pasirašydami susitarimą, šie aukščiausio rango konstitucinių pareigų turėtojai pritaria nuostatai, kurios formuluotė suformuluota.

Pirmininkas turi teisę daryti tai, kas vadinama „veto teise“, ir atsisako pasirašyti priimtą aktą dėl netinkamo turinio. Tuomet jis kartu su savo pastabomis turi išsiųsti priimtą aktą atgal į Nacionalinę tarybą, dėl kurios bus diskutuojama.

Grąžinamas veiksmas vyksta per antrąjį ir trečiąjį skaitymo etapus, per kurį nacionalinė taryba gali, bet neturi, atsižvelgti į Pirmininko pastabas. Nacionalinė taryba gali dar kartą panaikinti veto dėl veto teisę; tokiu atveju aktas turi būti paskelbtas, net be pirmininko parašo.

Teisės akto paskelbimas (paskelbimas)

Paskelbimas yra paskutinis teisėkūros proceso etapas. Nacionalinės teritorinio taikymo teisinės nuostatos oficialiai skelbiamos Slovakijos Respublikos teisingumo ministerijos paskelbtame Zbierka zákonov (Teisėkūros aktų rinkinyje). Įstatymų rinkinys – tai Slovakijos Respublikos viešoji leidybos priemonė. Įstatymų rinkinys pateikiamas elektronine forma ir popierine forma. Elektroninių ir popierinių teisės aktų rinkinio formoms taikomas toks pat teisinis poveikis ir vienodas turinys. Elektroninę duomenų rinkimo formą galima nemokamai gauti portale „EUR-Lex“.

Įsigaliojimas/galiojimas

Teisės aktai įsigalioja jų paskelbimo įstatymų rinkinyje dieną.

Įstatymai įsigalioja penkioliktą dieną nuo jų paskelbimo Akcijų rinkinyje, išskyrus atvejus, kai juose nustatyta vėlesnė įsigaliojimo data.

Kiti aktai tampa privalomi jų pareiškimo rinkinyje dėl įstatymų priėmimo dieną.

Ginčų tarp skirtingos teisės pagrindu sprendimo būdai

Norminio teisės akto, turinčio žemesnio laipsnio teisinę galią, neturi prieštarauti aukštesnio laipsnio teisės norminiam aktui.

Norminis aktas gali būti panaikintas arba pakeistas tik tuo pačiu arba aukštesnio rango teisės aktu.

Tais atvejais, kai tos pačios teisinės galios teisės aktuose esama nenuoseklumo, teisinė praktika yra tokia, kad reikia išspręsti tokius prieštaravimus, vadovaujantis principu, kad vėlesniu reglamentu panaikinama arba iš dalies keičiama ankstesnė taisyklė, ir laikantis principo, kad speciali taisyklė panaikinama arba iš dalies keičiama bendra taisyklė.

Slovakijos Respublikos Konstitucinis Teismas tikrina ir priima sprendimus dėl atitikties:

- Įstatymai su Konstitucija
- Vyriausybės reglamentai, paprastai ministerijų ir kitų centrinės valdžios institucijų teisiškai privalomi įstatymai ir Konstitucija, konstituciniai aktai ir įstatymai
- visuotinai privalomi vietos valdžios institucijų įstatai ir Konstitucija bei įstatymai;
- visuotinai privalomas vietos valdžios institucijų teisės aktų, reglamentuojančių Konstituciją, įstatymus ir kitas visuotinai privalomas teisės nuostatas, nuostatas;
- visuotinai privalomos teisinės nuostatos, priimtos pagal tarptautines sutartis, priimtas priėmus įstatymus.

Kai Konstitucinis Teismas nustato, kad teisės aktų nuostatos yra nesuderinamos, jose esančios nuostatos ar atitinkamos jų dalys arba taisyklės nustoja galioti. Jei nuostatas išdavusios įstaigos nesugeba suderinti su atitinkamomis aukštesnio lygio priemonėmis per teisės aktuose nustatytą laikotarpį nuo tada, kai sprendimas buvo priimtas, nuostatos ar atitinkamos jų dalys arba jose esančios taisyklės nustoja galioti.

Teisės duomenų bazės

Slovakijos teisingumo ministerijos duomenų bazė

☑ Slovakijos teisingumo ministerijos portalas „Electronic Bulletin“ (Slovs-Lex) grindžiamas dviem tarpusavyje susijusiomis informacinėmis sistemomis:

1. **Struktūra** — informacinė sistema, skirta privalomų elektroninių konsoliduotų teisės aktų ir kitų standartų tekstų, skirtų jiems skirtoms teisėms, teikimui užtikrinti
2. **Teisės aktai**. proceso valdymo informacinė sistema visais teisėkūros proceso etapais, kurioje įrengtos teisės aktų rengėjų pažangios redagavimo priemonės

Nauda tikslinėms grupėms:

Atsižvelgiant į pagrindinį teisės principą, kad kiekvienas žino apie galiojančią ir veiksmingą teisę ir žino savo teises ir pareigas, kurias, atsižvelgiant į didėjančių teisinių standartų apimtį ir sudėtingumą, praktiškai vis sunkiau taikyti, Slovakijos projektas padės geriau įgyvendinti šį principą užtikrinant veiksmingą prieigą prie esamų teisės aktų.

- Visų pirma, nacionaliniam projektui bus suteikta teisė, formaliai ir iš esmės naudotis turimomis teisėmis ir didinti informuotumą apie naujus teisės aktus.
- **Praktikuojantys teisininkai – kad jie galėtų nuolat gauti** prieigą prie taikytinos teisės, ir atkreipti dėmesį į naujus Slovakijos Respublikos arba Europos Sąjungos teisės aktus, kurie paprastai ir konkrečiai reglamentuojami sritis, kuriose jie specializuojasi
- **Verslininkas** — jis taip pat gali laisvai ir nuolat gauti prieigą prie taikytinos teisės ir apie naujus Slovakijos Respublikos ar Europos Sąjungos teisės aktus apskritai, tačiau taip pat konkrečiai dėl reglamentų, reglamentuojančių tas sritis, kuriose jis veikia, ir geresnės reglamentavimo aplinkos, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos užsiimti verslu ir sumažinta administracinė našta, susijusi su verslu.
- **Vietos valdžios institucijos** — galimybės laisvai ir nepertraukiamai gauti prieigą prie taikytinos teisės šaltinio, tuo pat metu mažinant administracinę naštą – apsunkinančią administracinę ir brangiai kainuojančią prievolę leisti teisės aktus rengti darbo dienomis, kurios susijusios su įstatymų rinkimu ir jų archyvavimu, siekiant pakeisti apsunkinančius įpareigojimus užtikrinti prieigą prie teisės gauti prieigą prie įstatymų dėl darbo dienų.
- Nacionalinės **administracijos** — projektu bus užtikrinta laisva ir nuolatinė prieiga prie taikytinos teisės šaltinio, administracinės naštos mažinimas, taigi ir teisėkūros proceso finansinės išlaidos, galimybė geriau vykdyti su teisėkūra susijusias užduotis ir įgyvendinti Europos Sąjungos taisykles.
- **Teisminės institucijos** — galimybės nuolat ir greitai pasinaudoti bet kuria iš pasirinktų istorijos dienų teise susipažinti su galiojančiais teisės aktais, taip pat galimybė pateikti nuorodą į galiojančius teisės aktus, kurie leistų bent iš dalies atsisakyti įprastos veiklos ir padidinti teisėjų ir teisėjų darbo veiksmingumą.
- **Teisės aktų leidėjas galės** naudoti veiksmingą teisės aktų rengimo ir teisėkūros proceso administravimo priemonę, dėl kurios jie neteks kairių sudėtingų administracinių procedūrų ir galės daugiau dėmesio skirti šios nuomonės turiniui.

Susijusios nuorodos

Tai teksto mašininis vertimas. Šio puslapio savininkas neprisima jokios atsakomybės dėl šio mašininio vertimo priemone išversto teksto kokybės.

Paskutinis naujinimas: 22/10/2019